

La música és (en)cantar

Llorenç Barber trenca els vells mecanismes

És possible que Llorenç Barber haja passat desapercebut per a molts en la cita setmanal que manté a TVE des de fa un bon grapat de mesos al programa *La buena música*. Tanmateix, durant el breu instant en què es superposen els títols, des de l'armari electrònic, Barber manté el seu diàleg de campaner en una el·lipsi que envaeix la nostra casa d'una música particular, nova i desconeguda.

Com un bruixot, Barber s'adhereix al seu bastidor de campanes, des d'on celebra un concert-diàleg, des d'on construeix el seu mantra, que arriba a totes les nostres fibres més sensibles i adormides, contra un auditori intimidat per la presència del guru coneixedor de la clau que pot alliberar els nostres misteris o provocar l'ansietat més incòmoda.

Des de l'any 1973 en què creà Actum —més tard vingueren els Ensems—, ha format part d'aquest grup de València obert a «fer i difondre» la música contemporània, d'ací o mundial —tan nova que s'escapoleix de qualsevol qualificatiu—. «Ens hem d'inventar la música», des dels postulats de John Cage i inserida en els paràmetres del zen, el conceptualisme, el minimalisme, etc, abocada a eixamplar els límits musicals, deixant a banda els convencionalismes, al marge del pensament occidental represen-

tat pel postestructuralisme europeu dels anys cinquanta, o De Pablo, Halffter, etc. Aquest grup és manifesta des de l'acció viva i la fecundació de l'art a través de la composició i la interpretació, idees les quals re-

durat cinc anys, durant els quals s'hi feia un tipus de coses que, pel que fos, no feia ningú a l'estat.

«Volia fer coses amb coherència, que no fos on es fa de tot; ens vam decantar per una música post-Cage,

minari de tres dies. «Era un contacte intel·lectual i pràctic».

S'hi feren una trentena de cursos de creació d'allò més variada. El primer fou amb Juan Hidalgo, després hi anaren anglesos, americans, italians i francesos. Amb el francès Daniel Charles feren un treball sobre música i postmodernitat, que haurà estat un dels primers estudis d'aquest tema, molt abans que *La luna de Madrid* organitzàs la seua moguda. El fruit del treball de l'Aula fou el Festival de la Li-

Un diàleg de campaner

/ Elda Suay

Un llenguatge que arriba a la pell

/ Elda Suay

prenen, conscientment, la definició clàssica d'art. De fet, les iniciatives i la incidència d'Actum han suposat un mite per als joves compositors d'Espanya.

Llorenç Barber ha mantingut a València un públic fidel i constant, per bé que escàs, fet bastant típic en la majoria de concerts d'aquest tipus, potser perquè les ajudes per a la promoció i el suport de projectes solen ser sempre deficitaris i efímeres, com ha estat, darrerament, la desapareguda Aula de Música, de la Complutense, dirigida per Barber, que ha

postconceptual, que acceptava totes les reflexions dels anys seixanta i les millors dels setanta. També em vaig plantejar que no fos només nacional, ja que, aleshores, entrava molt poc de fora, res de nou. Duguérem la part més novedosa de la pràctica musical del món, sobretot americana.»

Aquest fou, segurament, un dels projectes més interessants fet darrerament. L'Aula s'estructurava a base de concerts i cursos de creació musical, en els quals s'invitava un personatge que feia un se-

bre Expresión Sonora, un acte ben pensat, «on s'evità de fer res amb sofregits del passat».

Per les edicions del FLES han passat molts i diferents post-alguna cosa: Juan Hidalgo (*post-jazz*), Barre Philips (*after jazz*), Carles Santos (post-repetitiva), Michael Nyman (postminimal), Giuseppe Chiari (*postfluxus*) i Alvin Curran (postelectrònica), els quals han manifestat la consciència actual de desmembrament.

En 1978, Llorenç Barber fundà a Madrid el Taller de Música Mundana, «un

taller de mamífers superiors (*homo faber*), com el nostre, no investiga, sinó que fa mapes sobre el terreny i no per a sembrar-lo de fites que formen una pretesa via de progrés cap a una meta (utopia), sinó que crea espai per al ball (desig)».

Aquest taller, amb més de cinquanta actuacions, és l'únic grup espanyol estable dedicat a les músiques espontànies o improvisades en base a instruments inusuals, trobats o construïts pel taller, «amb el propòsit d'arriscar-se a traure so d'allò que encara no és i amb la predisposició de ser alterats i alterar la memòria sonora de cada individu».

«Cada volta som més —segueix dient Llorenç Barber— els músics per als quals la música no acaba fent una obra més o menys tancada, que en el millor dels casos es presenta dins d'una sala —perfectament condicionada i aïllada del «mundanal ruid»—, interpretada per professionals que dominen tècniques i instruments sofisticats, davant espectadors amb voluntat de 'culturalitzar-se' al preu que siga».

No et buscaria si no t'hagués enconrat

La mare de Llorenç Barber era pianista, i ella fou qui l'ensenyà quan tenia tres o quatre anys, abans de saber escriure, igual que als germans. La casa paterna, a Aiello de Malferit (la Vall d'Albaida), era «la casa dels músics, no de banda, que no n'hi havia, però sí els músics que saben el secret del solfeig i aquestes coses. A ma casa, tot el món tocava: l'acordió, el piano, el banjo; érem d'una cultural oral; vam comprar la ràdio quan tenia jo vuit anys».

L'any 1978, Barber féu el primer concert de piano

Arriscar-se a traure so

/ Eida Suay

a València, amb obres de Bartok i Weber; fou un concert on tractava de donar interès, mitjançant una introducció de defensa teòrica de les obres, a uns autors insòlits aleshores, «conservats i guardats». Tot i tenir l'estricta mesuratge d'Amand Blanquer, que el féu treballar molt al Conservatori de València, Barber és conscient que és un pianista més dolent que bo, segons ell mateix confessa.

Però València se li quedava estreta i marxà a Madrid, on es consolida cada volta més el seu treball. Musicalment, la seua formació ha madurat en contacte amb músics valencians (Bàguena, Llàcer, Josep Lluís Berenguer, Amadeu Marín), amb músics madrilenys (Bernaola, Barce), però, sobretot, amb l'amistat d'homes com Juan Hidalgo, Carles Santos i Philip Corner.

Malgrat la seua mesurada discreció a l'hora d'atribuir-se mèrits, s'ha demostrat que la música i «el soroll» que ha fet, i fa, no va de broma; en tot cas, sempre ha buscat d'aconseguir que la música siga un fet que «(en) canta o no és», i això mai no té res a veure amb la casualitat, si-

nó amb el treball. Barber s'ha abocat especialment a aglutinar esforços comuns; des de la creació d'Actum, hi ha cicles periòdics de concerts «d'aquesta música i d'aquests músics» que representen un esforç molt seriós de difondre la música actual, des de les diferents tendències que s'hi manifesten.

Per a Llorenç Barber, la tasca de composició per a altres intèrprets no deixa de ser important, però, a partir del piano, ha buscat altres instruments amb què poder dir la seua. «El piano, per a mi, ja no és un instrument per a fer-me pianista». Ell confia que trobarà les coses quan les necessite, i fa seu el pensament agustinianà: «No et buscaria si no t'hagués enconrat». Per això, ha utilitzat molts i variats instruments (una biela tallada, un tronc de *palosanto*, un oboé indi, el rabell, etc), fins que trobà de casualitat una campana.

Fa cosa de cinc anys, a Madrid, anà a casa d'un manyà a comprar un tub per a l'estufa de llenya, aleshores hi veié una mena de campana per a fer depòsits de gas; malgrat les reticències del ferrer, la comprà i començà a treballar-

hi. D'ací sorgí primerament *Jo-allò*, obra amb una única campana penjada, que Barber toca amb una baqueta mentre aplica els llavis a la vora, fent de la cavitat bucal una caixa de ressonància que amplifica els harmònics del so original, so al qual incorpora la seua veu.

Ara té unes dues-centes campanes, però la cosa s'ha quedat amb el bastidor actual, de quinze, construït a poc a poc, a l'igual que la tècnica percussionista, que deu als professors Joan Iborra i Xavier Benet, d'Alacant.

Aire, terra, aigua, foc

La paradoxa d'aquest músic, com la de tants, és ser més conegut fora que dins, fet, si més no, certament admirable. Llorenç Barber contribueix d'una manera molt decisiva a la música actual, també, des de la difusió de multitud d'articles sobre els aspectes més marginals i compromesos de la nova música espanyola o mundial, instal·lada des de la transgressió, a l'encontre del diàleg amb el llenguatge més simple i elemental, que arribe a la pell, però «la gent ve amb molts esquemes preformats i és incapaç d'escoltar l'immediat, que és el que més m'interessa. M'agrada que la gent es relaxe i diga que la música li recorda moltes coses».

Aire, terra, aigua, foc. Tots quatre són els elements del treball que té entre mans. Per ordre del ministeri, ha de fer la banda musical d'un documental sobre El Escorial. Llorenç Barber tradueix ara amb quatre notes —quatre campanes— la planta arquitectònica en qüestió. La solució, una volta més, li l'ha donada el *tetrarquis pitagoricus*: el quadrat màgic de la música... i la música continua.